

223
196

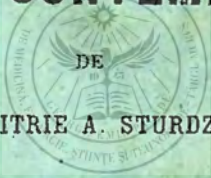
1859—1896

O PAGINA

DE

ISTORIE CONTEMPORANĂ

DIMITRIE A. STURDZA

EDIȚIUNEA „VOINȚEI NAȚIONALE”

BUCUREȘTI

1060

TIPOGRAFIA «VOINȚA NAȚIONALĂ»

STR. DĂCANI 5, (HOTEL KIRIAZI)

1897.

1859—1896

O PAGINA

DE

ISTORIE CONTEMPORANĂ

DIMITRIE A. STURDZA

22. SEP. 2019

EDITURA „VOINȚEI NAȚIONALE”

BUCURESCI

15 IUN 19

TIPOGRAFIA «VOINȚA NAȚIONALĂ»

STR. DĂCANI 5, (HOTEL KIRIAZI)

1897.

BIBLIOTECA INST. PED.

REDAȚIA DE ÎNȚEBĂRI

15017

AUTOR *Dimitrie A. Sturdza*
VOL. *Op. pag. de ist. contemporană*
Nr. *2223*... ANUL *1894*.....

Academia Română a publicat, sub titlul *Trei-deci de ani de Domnie a Regelui Carol I*, cuvântările și actele M. S. Regelui din bogata Sa Domnie de la 1866 și până în Decembrie 1896. Această importantă publicațiune istorică a fost prezentată Majestății Sale în ziua de 10 Maiu.

D-l Dimitrie A. Sturdza, Secretarul general al Academiei Române, a scris pentru această lucrare o precuvîntare care îmbrățișează epoca de la 1859 până la 1896, Această precuvîntare lămurește rostul istoriei noastre contemporane înaintea venirii Regelui Carol și greutățile întîmpinate pentru îndeplinirea dorințelor naționale și arată progresele realizate de atunci încôce, precum și rolul mare pe care Regele Carol I l'a avut și-l are în această mișcare de propășire și de întărire a nămolului nostru.

Această precuvîntare, pe care am reprodus-o deja în colónele diarului nostru, formează broșura de față.

O PAGINA DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

La începutul anului 1859 sta România în grea cumpănă între trecut și viitor. În Iași și în București, lumea veche era încăerată cu lumea nouă și cel mai experimentat bărbat politic n'ar fi putut prezice cum se va deslega cestiunea la ordinea zilei — alegerea Domnului, — de care depindea nu numai aplicarea organizării date Principatelor-Unite Moldova și Valachia prin decisiunile areopagului european din 1856 și 1858, dar și viitorul nemului românesc.

În ce consta trecutul? În despărțirea poporului român în două trunchiuri, cari, după ce luptaseră secole întregi singurate pentru existența lor, picase atât de tare sub apăsarea și dominațiunea străină, de li se sdruncinase până și încrederea în-

tr'un viitor fericit. Un Domn al țării disese, nu cu mulți ani înainte de 1856 :—«Românul este menit să fie în veci smerit.»

În ce consta viitorul ? În unirea celor două Principate române într'un singur Stat și în dezvoltarea neîmpedată și liberă a acestuia.

De trecut se ținea privilegii, interese personale puternice, aspirațiuni multiple la scaunul Domniei. Viitorul era împins de aspirațiunile unui întreg popor.

Ceea ce caracterizează timpul de patru-deci de ani de la 1857 până la 1897 este, că mișcarea spontană și energică a poporului românesc a învins înăuntru și în afară dificultăți politice ce se păreau neînlăturabile, prejudecăți adânc înrădăcinate, ambițiuni și animosități personale periculoase, și a produs rezultate apreciable nu numai pentru Statul român, ci și pentru Europa.

Munca neîntreruptă a Românilor în aceste patru decenii a fost indicată cu o claritate și o precisiune admirabilă încă din 1857 de Ioan Brătianu în memoriul său asupra situațiunii Moldovei și Valachiei după tractatul de Paris :

«De acum înainte nimic nu ne mai »pöte împedica de a reconstitui Ro-

»mânia. Acesta este numai o ces-
 »tiune de timp. Când e vorba de a fi
 »orî de a nu fi, nimeni dintre noi nu
 »se va opri de a păși înainte, fiind
 »calea de urmat ceva mai mult sau
 »ceva mai puțin lungă. Nimic nu mai
 »pöte pune o stavilă avîntului nos-
 »tru. Am repurtat o mare victorie,
 »căci Europa a recunoscut că suntem
 »un popor menit a lupta și a triumfa
 »prin libertate. Pozițiunea noastră prin-
 »tre națiunile cari constituiesc concer-
 »tul Statelor europene este indicată.
 »De noi depinde să o cucerim.»

Divanurile ad-hoc din Iași și din
 Bucuresci au înscris, în 1857, tendințele
 acestei mari mișcări naționale, desă-
 virșite în scurtul timp al unui dece-
 niu,—de la 1848 la 1857,—în formula
 lapidară a renumitelor *patru puncte*,
 cari ast-fel glăsuesc :

«Respectarea drepturilor Principa-
 »telor și în deosebi a autonomiei lor,
 »în cuprinderea vechilor lor Capitu-
 »lațiuni încheiate cu Inalta Pörtă în
 »anii 1393, 1460, 1511 și 1634.

«Unirea Principatelor într'un sin-
 »gur Stat sub numele de România.

«Principe străin, cu moștenirea Tro-
 »nului, ales dintr'o dinastie domnitore
 »de ale Europei, și ai cărui moște-
 »nitori să fie crescuți în religia țerii.

«Neutralitatea pământului Principatelor.

«Puterea legiuitoare încredințată unei obștești Adunări, în care să fie re-

»presentate toate interesele națiunii.
«Toate aceste sub garanția colectivă
»a Puterilor cari au subscris Tracta-
»tul de Paris.»

Divanul ad-hoc din Iași motiva, prin pana lui Michail Kogălniceanu, cererea unui Principe dintr'o Casă domnitoare a Europei ast-fel :

«Pentru ca unirea Principatelor să
»producă tot binele ce se așteaptă și
»în lăuntru și în afară, este trebuință
»de a se institui un guvern tare, sta-
»bil, respectat în lăuntru de toți și
»sprijinit în afară de marea familie a
»Caselor domnitoare ; un asemenea
»guvern nu ni-l poate da regimul vi-
»țios al Domnilor electivi și schimbă-
»tori, care, istoria este martoră, n'a
»produs decât anarhie prin rivali-
»tățile și ambițiunile deșilor și mulți-
»lor aspiranți, slăbiciune și corupțiune
»prin abuserile și nepotismul lor, și
»mai ales năvăliri și resbele prin des-
»părțirea țărilor și prin supunerea
»Domnilor la toate înrăirile străine.

«Principatele sunt însetate de lega-
»litate, de stabilitate și de demnitate
»națională, voind a trăi cu însăși
»viața lor, și aceste nu se pot do-

»bândi decât reîntorcându se la ve-
 »chiul principiu al *eredității Tronului*,
 »care, în întâiele timpuri ale fundării
 »Principatelor și chiar în urma Capi-
 »tulațiunilor, a existat în familiile lui
 »Radu-Negru și a lui Bogdan-Dragoș,
 »și puindu-se în capul Principatelor-
 »*Unite un Principe străin, ales dintre*
 »*dinastiile domnitoare ale Europei, afară*
 »*de acele ale Statelor vecine*, spre a nu
 »motiva străine înrîuriri.»

Ioan Brătianu dedea aceleleași do-
 rințe următoarea expresiune în rapor-
 tul său către Divanul ad-hoc din Bu-
 curesci :

«Toți am vădut în istoria acestor
 »țări, care nu este decât o lungă dra-
 »mă ce se desfășură de mai mulți se-
 »coli, că suirea pe scaun a Domnilor
 »aleși dintre noi a fost prilejul necon-
 »tenit al înrîuririi străinilor în aceste
 »Principate ; că scaunul domnesc a
 »fost mărul de discordie a tuturor fa-
 »miliilor influente în aceste țări, cari,
 »în loc de a și cheltui puterile lor
 »pentru apărarea și întărirea patriei,
 »n'au făcut decât de a o slăbi prin
 »luptele ce sgândăria nelegiuita lor
 »ambitiune, lupte ce ne scurseră mai
 »mult sânge decât ce vërsarăm pen-
 »tru apărarea mumei noastre comune;
 »și dacă sângele încetă de a curge de
 »la un timp încóce, însă puterile

»nóstre naționale n'aũ încetat de a
 »se slei prin felurite sfâșieri, prin ne-
 »conținute prădări și prin canalul vis-
 »teriilor ce pretendinți la Domnie
 »deșertau, sau pentru ajungerea la sca-
 »un, sau ca să se menție pe dînsul.
 »De aceea Românii vor astăzi cu tărie
 »ca să aibă în capul noului Stat un
 »mădular luat dintr'o familie domni-
 »tore în Europa apusenă. Ei, ce-
 »rînd un conducător din aceste di-
 »nastii, dau chezășie Europei că sînt
 »hotărîți să mîergă în cel mai de-
 »plin ordin pe drumul ce ea urmîză,
 »adecă drumul progresului, al civiliza-
 »țiunii. Nici pentru noi Principele
 »străin nu este de o mai mică che-
 »zășie în privința Europei. Solidarita-
 »tea ce există între dinastiile euro-
 »pene o să le facă a se interesa la
 »existența noastră națională mai de-a
 »dreptul și mai cu dinadînsul, și ast-
 »fel garanția tractatelor o să fie re-
 »zemată, întărită, de garanția intere-
 »selor în parte a mai multor dinastii
 »puternice.»

Iar actul Divanului ad-hoc din Bu-
 curesci desvoltător al celor patru
 puncte glăsuia asupra acestei cesti-
 uni precum urmîză :

«Cestiunea unirii Principatelor în-
 tr'un singur Stat presîntă, ca un co-

»rolariu neapărat în mintea fie-căruia,
 »ceștiunea Șefului noului Stat ; și,
 »privind mai cu seamă sistemul gu-
 »vernamental astăzi domnitor în Eu-
 »ropa, principiul eredității Tronului
 »în România apare singurul capabil a
 »asigura noului stabiliment politic toate
 »garanțiile de stabilitate, de prosperi-
 »tate și de tărie, ce-și făgăduesc al săi
 »fundatori. Ca Principele Domnitor să
 »pătrundă preveni gelosiile și rivalitățile
 »ce ar face neapărat să nască în întru
 »României un simplu cetățen român
 »chemat la Tronul noului Stat ; ca
 »el să nu fie presupus că are legă-
 »turi luate mai dinainte, că are pre-
 »ferințe pentru cutare sau cutare par-
 »tidă, familie ori persoană ; ca să in-
 »spire o deplină încredere supușilor
 »săi, dându-le toate garanțiile de ne-
 »părtinire și de neatârnamare, garanții
 »ce nu ar putea da un Domn pămînt-
 »tên ; ca prin legăturile sale de sânge
 »să înlesnască introducerea Româ-
 »niei în marea familie a Statelor eu-
 »ropene și să-I asigure mai bine al
 »lor sprijin ; ca să se poată bucura
 »dinăuntru și în afară de autoritatea,
 »de prestigiul ce se cuvine unui Su-
 »veran, unui fundator de dinastie
 »mai cu seamă ; — pentru toate aceste
 »cuvinte, face trebuință ca Principele
 »Domnitor al României să fie ales
 »din una din familiile suverane ale

»Europei, și trebuința acesta este im-
 »periōsă, absolută, căci, caută să o
 »mărturisim, regimul Domnitorilor
 »pămîntenî este atît de compromis
 »în Moldo-România, în cît astăzi un
 »Domn ales dintre pămîntenî, chiar
 »de ar fi un om de geniū și de ar
 »avea virtuțile unui sfînt, nu s'ar
 »pute susține mult timp în contra ge-
 »neralei și nestrămuatei dorințe a
 »Românilor de a avé un Domn din-
 »tr'o dinastie europénă Ast-fel, Inal-
 »tele Puteri garante, în înțelepciunea
 »și solitudinea lor pentru Princi-
 »pate, pot vedé că, refusându-se un
 »Principe străin, calamitățile și sufe-
 »rințele, în cari zăcem de secolî, nu
 »numai n'ar înceta, ci s'ar înmulți
 »cu un Principe pămînten.»

În Ianuarie 1859 steteau în Iași și în Bucuresci, gata de a se sui pe tron, trei foști Domni și un fiu de Domn. Fie-care din cei patru candidați la Domnie era susținut de partisanî înfocați și bine disciplinați. Unii din acești aspiranți se bucurau de simpatiile unora din Puterile cele mari ale Europei. În amîndoué capitalele, majoritățile acestor candidați princiarî erau covîrșitoare, — și totuși victoria a rămas a poporului.

Acastă victorie fu proclamată în 5 și 24 Ianuarie sub izbucnirea unui

entusiasm și a unei bucurii generale, de secolî necunoscute pe pămîntul românesc. În acele zile răsună pe valea Dunării strigătul unui popor care simția că a rupt cu umilirea și cu apăsarea, strigătul unui popor care avea conștiință că-și relua el însuși în mîni destinele sale.

Din rărunchii poporului au fost rostite atunci în Iași cuvintele lui Michail Kogălniceanu: — «La legi nouă, oameni noi!» S'ar fi putut adăogi: — «La oameni noi, legi nouă!» pentru a avea tabloul întreg al situațiunii. Oamenii vechi fuseseră învinși și, cu dinșii, legile învechite; iar oamenii noi începură a clădi cu legi nouă o Românie cu totul diferită de cea anterioară. Legile progresului omenirii au fost intronisate între Dunăre și Carpați și, de atunci, ele domină aci întreaga situațiune și vor continua a o domina, cît timp România va merge un mers ascendent.

Se cuvine însă a nu uita acțiunea nobilă și patriotică din acele timpuri a doi bărbați, aparținînd prin nașterea lor aceleiași clase care se scobora de la înălțimea în care era așezată, pentru a face loc elementelor populare mai pline de viață și mai energice.

Grigorie Vodă Ghica, fost Domn al Moldovei, putea să se înscrie în ceta

pretendenților la domnie și avea sorti mari de reușită. El preferă însă rolul modest de sfătuitor sincer, conștiințios și desinteresat al poporului. Grigorie Ghica trimitea fiului său, Generalului Ioan Ghica, testamentul său politic într-o scrisoare cu data din 8 Aprilie 1857. El dicea în acea scrisoare:

«Divanul ad-hoc având a se întruni în curînd, datorită fie-cărui bun patriot este să se pătrundă de ideea că în interesul țării sale este ca ambele principii, al «Unirii» și al «Principelui străin», să fie stabilite de odată; și cred chiar că Principele străin ar trebui să fie ales îndată, pentru ca Adunarea să poată păși la lucrările ei sub auspiciile sale.

«Unirea nu mai presintă astăzi greutate, și deci sper că va fi unanimitate asupra acestui punct. Cât privește cel-lalt principiu, care nu este mai puțin important, s'ar putea să se mai întîmpine încă ore care opozițiune din partea persoanelor care nu și-au dat încă pe deplin seama de valoarea sa. În această sesiune memorabilă care se deschide, Divanul va avea să specifice drepturile și imunitățile țării, constatate deja prin Capitulațiunile noastre. Două Puteri vor încerca, negreșit, să le denatureze prin toate mijlocele posibile.

»Cine alt decât un Principe străin,
 »pus în fruntea națiunii române, va
 »fi mai capabil de a-l apăra dreptu-
 »rile față cu Comisiunea internațio-
 »nală și cu Puterile Europei? Ar puté
 »oare să facă acesta un Caimacam
 »sau un Principe indigen? Nu, de o
 »sută de ori nu. Pentru ce nu s'ar
 »stărui deci, chiar de la deschiderea
 »sesiunii, a se alege imediat Princi-
 »pele străin? Pentru ce să ne lipsim
 »de acest sprijin solid, care ofere toate
 »garanțiile cari se pot dori? Di-
 »vanul are dreptul de a exprima do-
 »rințele națiunii, prin urmare el are
 »dreptul să le exprime în toată sigu-
 »ranța. Puterile nu vor puté decât
 »să le respecte.

»Acésta trebuie să însimui partidu-
 »lui național și să-l facé să simță de
 »asemenea că, dacă nu va stărui pen-
 »tru alegerea imediată a Principelui
 »străin, drepturile noastre politice sunt
 »amenințate a fi compromise pentru
 »tot-deauna.»

Tot ast fel Dimitrie Ghica, fiu de Domn, luă loc în rîndul luptătorilor pentru redeșteptarea națională. El a accentuat această atitudine a sa, rămasă constantă și neschimbată, propunënd a se adăogi în memorandumul Divanului ad hoc din Bucuresci des-

voltător al celor patru puncte un paragraf, care suna ast-fel :

»Inaltele Puteri garante, în înțelepciunea și sollicitudinea ce au arătat. »către aceste țări, pot vedea că, re- »fusându-se un Principe străin, cala- »mitățile și suferințele, în cari zăcem »de secol, nu numai n'ar înceta, dar »s'ar înmulți cu un Principe indigen.»

*

Moldova, în acele timpuri, a avut prioritatea faptelor. În Iași se începu lupta pentru dobândirea Unirii, a Domniei ereditare a unui Principe ales dintr'o familie domnitore în Europa și a Guvernului constituțional; în Iași s'a desăvârșit întâiul act de independență națională,—alegerea liberă a Domnului țării.

Preocuparea generală nu se opria însă la alegerea Domnului. Țăra în- trégă era muncită de temerea că începuturile erei celei nouă să nu rămână sterpe și ca relele trecutului să nu revină. Acesta explică atât precauțiunile ce se luară de bărbații conducători ai mișcării naționale în mijlocul entusiasmului produs de marea victorie a poporului, cât și impaciența ce se ivi, după desăvârșirea primului fapt politic, în contra esitațiunilor și îndoelilor ce aduceau o întârziere în

îndeplinirea programului Divanului ad-hoc.

Înainte de alegerea lui Alexandru Cuza de Domn al Moldovei, Adunarea electorală din Iași a votat, în unanimitate, o rezoluțiune, al căreia cuprins era următorul:

«Anul 1859, luna Ianuarie în 5 zile.

«Adunarea electorală a Moldaviei, în »a șésea sa ședință, înainte de a »ceda la alegerea Domnului, încheie:

«I. Adunarea electorală a Moldaviei »rotesce a sa adîncă recunoștință »Puterilor ce au subscris Tractatul de »Paris pentru-recunoștința și garan- »tarea drepturilor Principatelor ro- »mâne înscrise în Capitulațiunile lor »cu Imperiul Otoman.

«II. Adunarea electorală, înainte de a »Dumnezeu și a oamenilor, declară că: »Unirea Principatelor într'un singur »Stat și sub un Principe străin din fa- »miliile domnitoare ale Europei, cerută »în unanimitate de Adunările ad hoc în »memorabilele zile de 7 și 9 Octombrie »1857, a fost, este și va fi dorința cea »vie, cea mai aprinsă, cea mai generală »a națiunii române.

«III. Adunarea electorală, în numele »țării, rotesce adîncă ei părere de »râu că această mare dorință, singura »care, împlinită, poate asigura ferici-

»rea a cinci milioane de Români, nu
 »s'a implinit ; totuși ea prețuesce și
 »îmbrățișează o Constituțiune, care cu-
 »prinde elemente ce ținesc la reali-
 »sarea dorințelor unanime și con-
 »stante ale națiunii.

»IV. Adunarea sperază că Europa,
 »în dreptatea sa, va ține seamă de
 »dorințele rostite în atâtea rinduri și
 »cu atâta stăruință de o întrégă na-
 »țiune.»

De ce stăruia atât de mult popo-
 rul român asupra felului Domniei ?
 El prăvia îndeplinirea acestei do-
 rințe ca o necesitate absolută pentru
 consolidarea definitivă a Statului ro-
 mân, ca încoronarea muncii de re-
 deșteptare a României ; și acesta
 nu numai pentru a sfârși odată
 pentru tot-deauna cu intrigile aspi-
 ranților la Domnie. dar mai ales pen-
 tru că se urmăria țelul de a înființa
 între România și Europa o legătură
 vedită și vie, recunoscută și respec-
 tată, dăinuitoare și puternică. Urma
 a dovedit că, numai după ce s'a rea-
 lisat această legătură, țara și popo-
 rul s'a ridicat la nivelul Statelor și
 popoarelor culte.

De aceea Moldovenii, după 5 Ia-
 nuarie 1859, nu se mai mulțumiau
 nici cu alegerea desăvârșită, nici cu
 precauțiunile luate înainte de alegere

spre a asigura viitorul; li se părea că alegerea din Iași își perdea orîce semnificare, dacă Domnul Moldovei nu era proclamat și Domn al Munteniei. Anastasie Panu, care sta în Moldova în capul mișcării, era ecoul acestui simțemînt general. Îndată după alegere, el ceru Domnului 'să plece cu Guvern și armată spre Bucuresci. Exploatatorii situațiunilor politice diceau însă lui Vodă Cuza:—«Ce-î în mână nu-î minciună Domnia Moldovei o ai, să nu o perdi, înecînd o în apele Buzelui!» Cuza înlătură programul de acțiune al lui Panu, organizat până în cele mai mici amănunte, iar Panu refușă de a forma primul Cabinet al noiei Domnii.

Acésta fu prima desilusiune a țării cu Alexandru Ioan I.

Astăzi, mai bine decât atunci, oricine își pôte face o idee lămurită ce complicațiunî și ce nenorociri s'ar fi născut pentru România, dacă bărbații de la 1848 n'ar fi isbutit în 24 Ianuarie 1859 să înfrîngă, prin influența lor asupra poporului, planurile candidaților la Domnie din Bucuresci.

Ast-fel începură, din chiar acele zile fericite de 5 și 24 Ianuarie, pe de o parte esitațiunile lui Alexandru Ioan de a urmări îndeplinirea programului național, pe de alta lupta energetică a conducătorilor redeșteptării

naționale pentru realizarea lui cât mai repede.

Predomnăia temerea, ca constelațiunea europeană, până atunci favorabilă edificării Statutului român, să nu se schimbe și să nu ne ale încă neconstituiți și neorganizați, în fața unui curent exterior contrariu și în fața omenilor trecutului gata a reîncepe luptele de distrugere.

Atât de puternic era curentul condus de toată suflarea sănătoasă și viguroasă a țării. În cât întârzierile momentane au fost privite cu nemulțumire și că ele dedeau naștere unei neîncredere crescende în contra alesului din 5 și 24 Ianuarie. Mai întâi se iviră indoeli dacă Vodă Cuza urmăresce cu serioșitate Unirea. După proclamarea acesteia în 1862, se întâri convicțiunea că Vodă Cuza nu se mai gândia la intronarea Dinastiei ereditare a unui Principe ales dintr-o familie domnitore a Europei și că declarațiunile și demersurile sale în această privire nu erau nici sincere nici serioșe. Această convicțiune se generalisă mai ales din momentul în care Vodă Cuza înfiă, în Iunie 1864 și Noembrie 1865, doi copii fără de părinți și se lasă a fi condus de lingușitori, cari îl făceau să zîmbescă la idea fundării unei dinastii personale a sa, la idea fundării Casei domni-

tore Cuza, precum ea se așează, după mărtea lui Vodă Cuza, în almanachuri de Stat, alături cu dinastiile preten- denților la Tron din alte țări.

Ast-fel, convicțiunea că planurile lui Vodă Cuza privitoare la viitorul României se depărtau de programul național stabilit de Divanurile ad-hoc și că ele tindeau a ridica Dinastia ro- mânăscă pe alte baze decât acele hotărâte de națiune, această convic- țiune a devenit una din cauzele prin- cipale, care a condus la detronarea lui Vodă Cuza.

În Iunie 1865, Grigorie Brâncovea- nu, Ioan C. Brătianu, Constantin Brăiloiu, Dimitrie Ghica, Ion Ghica, Anastasie Panu, Constantin A. Ro- setti și Gheorghe Știrbei semnau ur- mătorul act :

«Noi subsemnații, considerând si- tuatiunea țării, politică și geografică, și interesele ei din launtru și din »fară și având încă în vedere și votu- »rile date în 1857 de-a dreptul de că- »tre națiune prin subscrierea celor pa- »tru puncte, precum și voturile date de »către Divanurile ad-hoc din 1858 și »de Adunurea din Iași din 5 Ianuarie »1859,—am luat între noi legămînt ca, »la cas de vacanță a Tronului, să sus- »ținem prin toate mijlocele alegerea »unui Principe străin dintr'una din fa-

»miliile domnitore în Occident. Ast-
»fel dar, ne legăm pe onoare să vo-
»tăm un Principe străin și să stăruim
»în acest vot până îl vom dobândi.»

După semnarea acestui act, doi
din semnatarii lui fură însărcinați
să cerceteze, cu dinadinsul cum sta
în Europa cestiunea Dinastiei ro-
mânesce ce era a se funda. Ioan
Brătianu se încercă în zadar să in-
tereseze rude apropiate ale lui Na-
poleon III și stăruințele lui Ion
Ghica la Londra, Bruxella și Turin
întimpinara mari dificultăți. Amin-
doi constatară, că cestiunea nu fă-
cuse nici un pas înainte de la 1859
încôce.

Guvernul provisoriu de la 11 Fe-
bruarie 1866 află, în adevăr, cestiunea
Dinastiei întrégă. De aceea el se și
lovi, din capul locului, de greutăți ce
se păreau imposibile de învins. Lu-
crurile ajunse în Martie la o situa-
țiune aproape disperată, în cât pa-
trioți luminați ca Manolache Costa-
che împingeau la alegerea unui Domn
pămînten.

Conferințele Puterilor celor mari,
întrunite la Paris, erau defavorabile
dorinței poporului român. Separați-
unea din nou a Principatelor-Unite și
Domniile pămîntenii erau la ordinea
dilei.

A trebuit o lucrare uriașă pentru a eși din labirintul în care intrasem și a ne opri de odată în fața lui Carol de Hohenzollern, a unui Principe capabil de a înțelege deplin și de a îmbrățișa cu căldură misiunea sa. A trebuit o lucrare uriașă pentru a schimba opiniunea Puterilor celor mari ale Europei. A trebuit însă, mai presus de toate, o mare sinceritate de convicțiuni, o mare curățenie de suflet, o voință clară și hotărâtă din partea bărbaților cari aveau în mână direcțiunea mișcării din 1866, pentru a isbui ca dorința țerii să devie o realitate.

Orî-cine va lua cunoștință de mesajul adresat de Locotenenta Domnăscă Camerei Legiuitoare în 28 Aprilie (10 Maiu) 1866, care este inventariul României de la începutul Domniei Regelui Carol, și va urmări de acolo înainte cei trei decii și unul de ani ai acestei fericite Domnii, se va convinge că Domnia lui Vodă Cuza nu mai putea dăinui, că prelungirea ei ar fi avut de rezultat un desastru național și că, prin urmare, ziua de 11 Februarie 1866 a fost un fapt patriotic.

Ce ar fi devenit România, dacă nu ar fi fost 11 Februarie 1866? Și ce a devenit România cu 1 Februarie 1866?

Răspunsul la aceste întrebări nici nu se poate astăzi discuta !

În trei-deci de ani : stabilitatea în Stat, purtarea unui războiului victorios, desființarea vasalității, dobândirea independenței, înălțarea Regatului, recunoșcerea de către toate Statele a pozițiunii europene a României, răspândirea în lume a unui nume onorabil și respectat și, pe lângă aceste, progresele însemnate culturale și economice făcute în toate direcțiunile activității unui popor plin de viață. Iată fructele dălei de 11 Februarie 1866.

Preocupățiunea principală și de toate dăilele a Locotenentei Domnesci din 11 Februarie 1866 a fost realizarea votului Divanurilor ad-hoc privitor la stabilirea unei Dinastii vrednice pe Tronul României.

Domnia mare nesiguranță și nedumerire, căci încercările de a asigura o candidatură agreată de Napoleon III întâmpinau mari greutăți.

La 12 (24) Martie, Ion Ghica, Președinte al Consiliului de miniștri și ministru de Externe, trimetea lui Ioan Bălăceanu, la Paris, următoarea telegramă :

«Declarați că noi nu am ales pe Comitele de Flandra candidat în contra Franciei, că suntem deciși și doritori a susține pe oricare candidat ea

»va propune și că garantăm succesul.»

În aceeași zi sosi din Paris o telegramă cifrată cu numele noului candidat nedescifrabil.

Ion Ghica răspundea în 13 (25) Martie, conform unei decisiuni speciale luate de întreg guvernul :

«Cifra 82.136, a numelui ce indicați, nu există în dicționar. Cu toate acestea, dacă Comitele de Flandra refuză, activați refuzul său oficial, pentru ca să putem primi pe noul candidat. Negociați în secret cu dinșul. Asigurați-vă, în secret, dacă el vrea să vie să accepte coróna. Noi surtem gata să facem un fapt îndeplinit. Dă-ne rezultatul și numele candidatului.»

În ziua de 14 (26) Martie, sosiră două telegrame din Paris, una de la Ioan Brătianu și alta de la Ioan Bălăcenu.

Cea dintâiă dicea :

«Aci dispozițiuni bune. Anglia are și ea convicțiunea că Principele străin e posibil. Candidatul Angliei e Hohenzollern.»

A doua comunică că :

«Drouyn de Lhuys ar dori un candidat și doresce să cunoscă pe candidatul guvernului român, pe care l'ar propune imediat. Mă autorisați să numesc pe Carol de Hohenzolern ? Ne-am înfățișa în mod foarte plăcut lui Napoleon III.»

Când Ion Ghica citi aceste telegrame în Consiliul de ministri, un strigăt de bucurie izbucni din toate pepturile. Indată fu trimis răspunsul afirmativ la Paris.

Din acea zi, situațiunea era clarificată.

După șese zile, în 20 Martie (1 Aprilie), Ioan Brătianu dedea din Berlin următoarea scire lui Ioan Bălăceanu la Paris :

«Carol de Hohenzolern primesce corôna fără condițiuni. El s'a pus imediat în relațiune cu Napoleon III.»

În aceeași zi, Conferința din Paris lua o rezoluțiune, care fu comunicată Guvernului din Bucuresci și Adunării care se întrunia pentru alegerea Domnului.

Acea rezoluțiune glăsuia ast-fel :

«Guvernul provisoriu din Bucuresci, provocând, printr'un plebiscit

»recent, numirea unui Principe străin,
 »a contravenit Convențiunii din 19
 »August 1858, care, prin art. 12, de-
 »feră Adunării alegerea hospodarială.

»Conferința decide, referindu-se la
 »rezoluțiunea sa de la 4 ale acestei
 »luni, că îngrijirea de a rezolva ces-
 »tiunea menținerii Unirii trebuie să
 »fie lăsată Adunării ce se va întruni.

»Dacă majoritatea, sau a deputați-
 »lor din Moldova, sau a deputaților
 »din Valachia, ar cere-o, unii sau
 »cei-lalți ar avea facultatea de a vota
 »deosebit.

»La cas când majoritatea, sau din
 »Moldova, sau din Valachia, s'ar pro-
 »nunța contra Unirii, acel vot ar
 »ave de consecință separarea ambe-
 »lor Principate. Această cestiune des-
 »lușindu-se, Adunarea va procede la
 »alegerea hospodarială, care, după
 »art. 13 al Convențiunii, nu poate că-
 »de decât pe un indigen.

»Consulii sunt însărcinați de a ve-
 »ghia într'un acord comun la libera
 »emitere a voturilor și a semnala în-
 »dată Conferinței ori-ce atingere i se
 »va aduce.»

„In 30 Martie (11 Aprilie), Ion Ghi-
 ca telegrafia lui Ioan Bălăceanu la
 Paris :

»Brătianu a sosit aci în Bucuresci.
 »Guvernul te autorisează a propune

»oficial corónă Principelui Carol. Răspunde dacă primesce. În acest caz, vom proceda imediat la numirea sa de către țară.»

Locotenența Domnăscă adresa, în aceeași zi, poporului următoarea proclamațiune :

«Român!, în curs de zece ani ați dovedit de trei ori în fața Europei, prin actele și voturile voastre, că sunteți o națiune, c'aveți conștiință de drepturile și trebuințele voastre, că voți Unirea și, ca scut al naționalității noastre, un Domnitor străin; și fie-care afirmare a voastră a fost aplaudată de toate națiunile, fie-care vot al vostru a fost recunoscut și confirmat de Puterile garante.

«Faptul de la 11 (23) Februarie, fiind o nouă și mult mai puternică afirmare, v'a atras și admirarea și iubirea mai a unanimității Puterilor celor mari. Această iubire, acest respect al autonomiei, al suveranității noastre, ele le-au arătat prin oprirea oricărei interveniri, prin primirea oficială a reprezentantului nostru și a comisarilor de către Maiestatea Sa Sultanul și a Agentului guvernului de către Maiestatea Sa Împăratul Franțesilor și prin amânarea conferințelor

»până ce, în fața nouelor împrejurări,
 »veți fi vorbit din nou, vă veți fi afir-
 »mat din nou, veți fi pus cea de pe
 »urmă mână la săvârșirea măreței
 »vostre lucrări.

»Dacă însă Puterile cele mari v'au
 »lăsat deplină domnie asupra vouă
 »înșivă ele au ochii țintiți pe noi;
 »căci de destinațiile României sunt le-
 »gate și interese mari ale Europei și
 »este dovedit, până la evidență, că
 »acele interese nu pot să le lase a
 »permite ca gurile Dunării să fie date
 »în mâna unei națiuni desbinată, trun-
 »chiate, slabe, prin urmare cu totul
 »departe de a fi bulevardul puternic,
 »pentru ridicarea căruia Puterile ga-
 »rante au vărsat sângele și como-
 »rile lor.

»Pentru consolidarea acestui bule-
 »vard, națiunea a cerut, cum diserăm,
 »la 1857 și 1859, un Domnitor străin.

»Cel ales însă la 11 (23) Februa-
 »rie declarând oficial că, din cauze
 »de familie, nu poate primi, noi, au-
 »torizați de voința națională, conduși
 »de datoria ce avem de a pune frâu
 »tuturor intrigilor și uneltirilor, ce au
 »de scop sugrumarea naționalității
 »nostre, și siguri că de astă dată
 »voința națiunii va fi încoronată de
 »cea mai deplină isbândă, supunem
 »la alegerea directă a națiunii ca Dom-
 »nitor al Românilor pe *Principele Ca-*

»rol Ludovic de Hohenzollern, ce va
»domni sub numele de Carol I.

«Români, dorința voastră nestră-
»mutată de a fi o națiune tare, lu-
»mina ce ați dobândit prin atâtea
»lungi și dureroase suferințe, prăpas-
»tia de la gura căreia ne-a depărtat
»actul de la 11 (23) Februarie și în
»care inimiile se silesc neconținut
»a ne prăvăli, ne dau credința că
»veți da în unanimitate coróna Prin-
»cipelui Carol I și veți face ast-fel ca,
»peste puține zile, Europa întrégă
»să repete unanima noastră strigare:
»*Trăiască România una și nedespăr-
»țită!*»

Proclamațiunea Consiliului de mi-
nistri, adresată poporului trei zile mai
târziu, în 2 (14) Aprilie, glăsuia ast-fel:

«Români, Înalta Locotenentă, prin
»proclamațiunea sa, v'a dat în cuno-
»scință că de la voi numai depinde
»acum fericirea României și, putem
»dice, ființa ei.

«Sunt zece ani decând, în trei rin-
»duri și în cele mai mari și mai so-
»lemne ocașuni, ați declarat, ați vo-
»tat în unanimitate că cunoșteți că
»împrejurările politice și pozițiunea
»noastră geografică cer imperios să
»să fim o națiune unită și tare, să
»să perim, și că nu vom pute fi o

»națiune, de nu vom ave pe Tronul
 »României un Domnitor care să fie
 »membru al uneia din familiile dom-
 »nitore în Occident. Astăzi dorința
 »voastră e împlinită mai mult încă
 »decât cea mai mare ambițiune na-
 »țională ar fi putut pretinde.

«*Principele Carol I* este membru a
 »două familii domnitore și care încă
 »sunt din cele mai strălucite, din cele
 »mai puternice. Este rudă de-aprope,
 »și încă din ramura de sus, cu fa-
 »milia regescă a Prusiei, cu acea fa-
 »milie ce tot-deauna a născut din si-
 »nul său eroi și care a dat pe Fri-
 »deric-cel-Mare, ce prin știința și vo-
 »ința sa prefăcu Ducatul cel mic ce
 »i-a încredințat națiunea într'unul
 »din cele mai puternice Regate ale Eu-
 »ropei.

«E rudă, prin două ramure, cu Na-
 »poleon III, și încă considerat ca fă-
 »când parte din însăși acea familie
 »Bonaparte, însemnată de mâna lui
 »Dumnezeu, ce dete lumii increme-
 »nite doi NapoleonI, care, adorați ca
 »niște semidei, o conduseră, cum con-
 »duce magnetul ferul, la democrație,
 »la respectul naționalităților, la glo-
 »ria cea adevărată și neperitoare.

«E fiul Alteței Sale Regale *Carol*
 »*Anton Ioachim Principe de Hohenzol-*
 »*lern*, capul partidei liberale a națiu-
 »nii celei mai liberale și celei mai

»invătate din lume, a națiunii ger-
 »mane. Fiul singurului Principe din
 »lume care, pentru unirea, pentru
 »unitatea Germaniei, a știut a merge
 »cu sacrificiul până a se scobori de
 »pe tron și care astăzi, stimat, adorat
 »de glorioasa Germanie, e unul din cei
 »mai de căpetenie conducători ai ei
 »spre libertate și unitate. *Carol I* al
 »Românilor este el însuși unul dintre
 »cel mai stimați și iubiți Principi ai
 »Europei, pătruns de cele mai no-
 »bile și liberale principii, modest cum
 »este tot-deauna virtutea și tare ca
 »credința când are o datorie de îm-
 »plinit.

»Români, cu mâna pe conștiință,
 »în acest moment sacru, în care în
 »adever cerul se deschide pentru Ro-
 »mânia spre a înregistra nemurirea
 »ei ca națiune, jurăm înaintea vós-
 »tră, înaintea lui Dumnezeu și a Eu-
 »ropei, că avem asigurarea că *Carol I*
 »al Românilor va conduce România
 »pe calea dreptății, a virtuții, a li-
 »bertății și că numai prin el și cu
 »el ea va putea fi și-și va putea îm-
 »deplini misiunea ce i a însemnat
 »Providența. În picioare dar, Români,
 »ora mântuirii a sunat! Cartea vie-
 »ței României s'a deschis înainte ve;
 »cu o mână pe ranele voastre sânge-
 »rânde și cari erau în ajun de a can-
 »grena și în cea-laltă cu pana vieții,

»mergeți și scrieți în plebiscit: Ca-
 »rol I Domn al Românilor. Providența,
 »voind a ne lumina prin semne chiar,
 »a făcut că, în ziua de 8 (20) Aprilie,
 »în care se închide plebiscitul, Ca-
 »rol I implinesce 27 ani. Providența,
 »voind a ne deștepta, a făcut ca Du-
 »nărea, acest fluviu căruia datorim
 »protecțiunea Europei, să ieă nascere,
 »să aibă isvorul în țera chiar unde a
 »născut Carol I Domnul României.
 »Votați, dar, Români, cu vechia vó-
 »stră credință, votați cu tăria vóstră
 »românească, votați în unanimitate și
 »fără un minut de șovăire, și intri-
 »gile toate se vor nimici și, cu procla-
 »marea votului vostru, se va proclama,
 »se va afirma ființa Patriei române.»

În 8 (20) Aprilie se votă prin plebiscit Domnia lui Carol de Hohenzollern.

Imediat, cu data din 12 (24) Aprilie, Ioan Brătianu ducea la Düsseldorf două scrisori ale Locotenentei Domnesci, una către Principele Carol-Anton de Hohenzollern și alta către Alesul României.

Cea dintâi avea următoarea cuprindere:

»Domnul Ioan C. Brătianu, trimis
 »inadins către Augustul vostru fiu,
 »Principele Carol I, alesul națiunii

»române, este însărcinat, în același
 »timp, să complimenteze respectuos
 »pe Alteța Văstră în numele nostru
 »și în numele României.

«Alteța Văstră ați sacrificat coróna
 »sa pentru realizarea marelui unități a
 »glorioasei sale patrii. Dumnezeu as-
 »tăzi vă răsplătesce, puind prin mă-
 »nile poporului român o altă corónă
 »pe capul iubitului său fiu.

«Principe! Lunga voastră experiență
 »și legitima voastră influență, ce patrio-
 »tismul vostru exemplar a creat Alte-
 »ței Văstre pe lângă Maiestatea Sa
 »Regele Prusiei, ne asigură că Maies-
 »tatea Sa va bine-voi să dea asenti-
 »mentul și aprobarea sa alegerii atât
 »de fericite desăvârșite de poporul
 »românesc.

«Alteța Văstră, care ați știut să pu-
 »neți o corónă în serviciul unei mari
 »idee, veți ști să apreciați importanța
 »votului rostit de poporul român,
 »care aspiră la realizarea unei idei
 »nu mai puțin mărețe, cea a fun-
 »dării la gurile Dunărei a unui Stat,
 »care poate deveni de cea mai mare
 »importanță pentru Europa și pentru
 »Orient, ca și pentru ascendentul bine-
 »făcător al Prusiei peste toți creștinii
 »din Orient.

«Virtuțile cele mari, iubirea voastră
 »de libertate și de justiție au făcut
 »să se nască în inima Românilor cre-

»dința că Augustul vostru fiu va sci
 »să-l conducă pe calea prosperității
 »și a măririi. Românii așteptă cu fe-
 »ricire ziua în care vor pute primi
 »în mijlocul lor pe Carol I. Ar fi cea
 »mai sigură garanție a unui viitor fe-
 »ricit, dacă Augustul și adoratul lor
 »ales s'ar sui pe treptele Tronului
 »sprijinit pe brațul Augustului și vir-
 »tuosului său părinte.»

Scrișorea către Carol I glăsuia
 ast-fel :

«Românii, chemați a alege pe Prin-
 »cipele lor, V'au oferit Corôna Ro-
 »mâniei. Până ce plebiscitul va fi in-
 »vestit cu formele prescrise de lege
 »și proclamat, domnul Ioan Constan-
 »tin Brătianu este însărcinat cu ma-
 »rea onore de a aduce la cunoștința
 »Alteței Vostre acest mare fapt și a
 »O saluta în numele nostru și în nu-
 »mele României.

«Chemat de Providența divină și de
 »voturile unui popor întreg a lua rînd
 »printre Principii cei mari, fundatori
 »de dinastii europene, geniul Vostru,
 »Principe, Vă va da, fără îndoială,
 »puterea de a Vă ridica peste dificul-
 »tățile diplomatice, de cari puteți fi
 »încunjurat în acest moment Cel mai
 »sigur mijloc de a învinge aceste di-
 »ficultăți, de a le înlătura, este de a

»le preîntîmpina, de a puté să li se
 »opue faptul îndeplinit, de a lua cu
 »cât mai curînd stăpînirea Tronului,
 »pe care de astăzi înainte nimeni nu
 »vi-l pôte smulge. Singura esitare,
 »dacă e permis să aibă ea acces la o
 »îmîină mare, ar face să se nască di-
 »ficultăți reale

«Principe ! Cinci milioane de Români
 »Vă așteaptă cu brațele deschise, cu
 »entusiasm. O lume întregă salută de
 »pe acum cu avînt pe Suveranul Ro-
 »mâniei.»

In 1 (13) Maiu, o delegațiune. com-
 pusă din d-nii Vasile Boerescu, Gheor-
 ghe Costaforu, Ludovic Steege și Gheor-
 ghe Știrbei, presintă la Düsseldorf Al-
 tetei Sale Regale Principelui Carol-
 Anton de Hohenzollern actul de ale-
 gerea de Domn a fiului său, dimpre-
 ună cu următorea adresă :

«Poporul român a simțit, ca ori-ce
 »popor june care aspiră a vieții și
 »care are consciința puterii sale, că
 »cea dintăi condițiune de existență
 »pentru o națiune este de a stabili
 »principiul stabilității in putere. După
 »exemplul și al altor națiuni, el și-a
 »ales Suveranul său ereditar afară
 »din sinul său, într'o familie de sînge
 »regal avînd tradițiuni gloriose și is-
 »torice. In mînile Măriei Tale Regale,

»Principe Carol de Hohenzollern, el
»își încredințează sorta sa.

»Suntem fericiți, Principe, de a pute
»depune în mâinile Măriei Tale Re-
»gale actul formal care constată votul
»unanim al națiunii române. Aduna-
»rea electivă îl confirmă tot în aceeași
»unanimitate.

»Poporul român Vă așteaptă cu o
»vie impaciență, Principe. Astăzi ești
»capul său legitim. Alegerea Voastră
»este expresiunea voinței unei națiuni
»autonome, care a lucrat în virtutea
»drepturilor sale seculare, recunoscute
»și respectate prin tractate europene.

»Vino, Principe, de Te pune în ca-
»pul acestui popor, care a știut prin-
»tre secolii de chinuri să-și conserve
»intactă naționalitatea sa. Vino în țera
»acesta ; acolo vei afla urme ale eroi-
»lor și Principilor, astăzi predeceso-
»rii Voștri, cari sunt demni de ilus-
»trii Voștri străbuni.

»Națiunea română are încredere în
»viitorul său, căci are conștiință de
»vitalitatea sa și cunoște avuția sor-
»gintelor sale. Măria Ta are acum să
»asigure acest viitor.

»Destinurile Voștre, Principe, se
»confund chiar de astăzi cu acele ale
»patriei noastre. De acum înainte, în
»rugăciunile noastre, unind numele
»Vostru cu acela al țării noastre, vom
»ruga Providența să răspundă asu-

»pra lui Carol I, Suveranul nostru
 »mult iubit, și asupra României, bine-
 »facerile sale tutelare.»

În aceeași zi de 1 (13) Maiu 1866,
 înainte de a păși la alegerea Princi-
 pelui Carol, Adunarea întrunită în
 delul Mitropoșiei din Bucuresci a vo-
 tat decisiunea următoare :

«În considerațiunea deferenței ce
 »datorază Înaltei Porți și Puterilor
 »garante, Adunarea, interpretă fidelă a
 »voinței naționale necurmată și afir-
 »mată cu atâta tărie de Divanurile ad-
 »hoc, de toate Adunările ulterioare și
 »acum în urmă de Corpurile legiuitoare
 »la 11 Februarie, precum și de ple-
 »biscitul din 2—8 Aprilie ;

«Declară pentru ultima oră, înain-
 »tea lui Dumnezeu și înaintea ome-
 »nilor, că voința nestrămutată a Prin-
 »cipatelor-Unite este de a rămâne
 »pururea aceea ce sunt, o Românie
 »una și nedespărțită, sub Domnia
 »ereditară a unui Principe străin luat
 »dintr'una din familiile suverane ale
 »Occidentului, și că Principele ere-
 »ditar al României una și nedespăr-
 »țită este Principele Carol Ludovic
 »de Hohenzollern-Sigmaringen, pe
 »care și Adunarea, la rîndul său, îl
 »proclamă sub numele de Carol I.»

Cu toate acestea lumea românească, ca și lumea din afară, nu puteau crede că votul dat de poporul românesc se va îndeplini. Mare a fost deci mira-rea tuturor, când se răspândi ca fulgerul vestea că, în 8 (20) Maiu, Carol I a pus în Turnu Severin piciorul pe pământul României.

Un strigăt de bucurie a răsunat de la o margine a țării până la cea-laltă, când se citi memorabila telegramă adresată de Domnitor Locotenentei Domnesci:

«Punând piciorul pe pământul Ro-
 »mâniei, noua mea patrie, mă gră-
 »besc a exprima membrilor Locote-
 »nentei Domnești simțimentele cele
 »mai sincere. Fericit că mă aflu în
 »mijlocul națiunii care M'a onorat
 »cu încrederea sa, adresez, înainte
 »de toate, rugăciunile Mele Cerului,
 »pentru ca să-Mi ajute a împlini cu
 »demonitate marea și frumoasă misiune,
 »ce Providența Mi-a impus.»

★

În șirul deselor și scurtelor Dom-
 niilor din Principatele române se oglin-
 dește frământarea care a muncit și
 slăbit secolii întregi societatea româ-
 nescă, chiar în timpii ei eroici, spre
 marea daună a siguranței Statului și
 a dezvoltării nămului.

Incepând de la fundarea Principa-

telor, adecă în decursul a şese secolî, numai şese Domni au avut Domniî mai lungi de două-deci de ani: Matei Basarab (21), Constantin Brâncoveanu (25), Mircea-cel-Mare (32), Alexandru cel-Bun (32), Alexandru Basarab (40) şi Ştefan Vodă cel Mare şi Sfint, precum îl numesc cronicarii şi poporul (47). De la 1714 până la 1859, în timp de un secol şi jumătate, s'au succedat 33 de Domni în Moldova şi 38 în Valachia. Înţelepţirea poporului român, totdeauna trîz şi vioi, a caracterizat aceste zile de nenorocire prin cunoscuta dicţiore: «Schimbarea Domnilor, bucuria nebunilor». Aceste dese schimbări se consacrase în urmă şi prin convicţiunea introdusă în dreptul public, că Domniile din Principatele române nu pot şi nu trebuie să treacă peste şapte ani.

Ca o pîtră de hotar între trecut şi viitor, s'a aşezat Domnia de peste trei-deci de ani a Regelui Carol, cu care România modernă şi a început traiul.

Acastă Domnie nu şi are însă însemnătatea ei numai în acest fapt al lungii sale durate, ci mai ales în aşezămîntul puternic şi în mersul temeinic al noului Stat. Munca poporului a fost o muncă organizată şi a devenit ast-fel spornică. La dînsa s'a mai adăos munca neobosită a Aceluia

care sta în capul națiunii și a căruia viață s'a înfipt atât de adânc în însăși viața poporului, în cât a devenit o parte din ea.

Sorginta acestei munci comune a fost limpede. Poporul era împins de nevoile și aspirațiunile sale legitime, — Suveranul de un simțemint viu al datoriei.

Din fundul unei cugetări adânci și a unei inimi sincere eșiau cuvintele rostite de tînărul Principe, când s'a presintat în ziua de 10 Maiu 1866 Adu-nării naționale, care-l alesese Domn fără a-L fi cunoscut. Era un program întreg al unei nouë vieți, pe care Carol I îl proclama și care cuprindea problema întregii sale Domnii, avînd dinaintea ochilor un țel înalt și văzut, sprijinit pe o mare încredere în geniul poporului român și pe o credință tot atât de mare în reușita unei nobile întreprinderi. El dicea :

«Mi se impun, o știu, mari datorii.
 »Sper că-MI va fi dat a le îndeplini.
 »Ve aduc o inimă leală, cugetări drepte,
 »o voință tare de a face binele, un
 »devotament fără margine către noua
 »mea patrie, un neînvins respect de
 »lege. Cetățen astăzi, mâne de va
 »fi nevoe soldat, voiu împărtăși cu
 »voi sorta cea bună, ca și pe cea rea.

»Din' acest moment, totul este comun
 »între noi. Credeți în Mine, precum
 »eu cred în voi ! Să ne facem dato-
 »ria ! Să ne întărim prin concordie !
 »Să unim toate puterile noastre, spre a
 »fi la înălțimea evenimentelor !»

Aceste cuvinte, pline de însuflețire, trup s'aun făcut. Nu a promis Principele Carol în 1866 mai mult decât ce a îndeplinit și ce îndeplinesce pășind înainte pe calea bogatei sale vieți. Neconținut El își aduce aminte de programul Său ; neconținut El Și-l împrăstie în memoria Sa și în fața poporului Său. Rară consecință a vieții și care explică astăzi marele succese dobândite !

Cursul clar și dezvoltarea fără șovăire a problemei, desemnată cu precizie prin o conștiință curată și netedă, se reflectează în toate cuvântările Regelui Carol, în ori-ce loc și în ori-ce moment ele au fost rostite. Mai mult încă : fără ca țelul să fie schimbat, cercul de vedere se lărgesce cu importanța ce capătă Statul român. Din cuvântările Regelui Carol se vede cum s'a înălțat Statul și Suveranul său.

După dece ani de Domnie, El dăcea în ziua de 10 Maiu 1876 :

«Fără a-Mi ascunde dificultățile unei
 »sarcine atât de mari, n'am vădut în

»puternicul apel îndreptat către mine
 »decât o datorie de împlinit, o fru-
 »môsă misiune de realizat : acea de
 »a ajuta un nobil popor, încercat și
 »otălit de seculare lupte și suferințe,
 »în a-și asigura o existență națională
 »neatârnată și a-și păstra neatinse
 »scumpele sale drepturi strămoșesci.
 »Sunt mîndru de a puté spune astăzi
 »că nu mă căiesc de avîntul inimii
 »Mele și că încrederea ce am pus în
 »națiunea română a fost, pe deplin
 »justificată.»

Și la aceste cuvinte inimoase El
 adăogia, plin de mărimea înaltei Sale
 misiuni :

«Aparține acum energiei și devota-
 »mentului tuturor fiilor acestei țări,
 »apartine prudenței politice a Corpu-
 »rilor Statului, appartine acum și Mie,
 »ertăți-Mi această afirmațiune, appartine
 »rivnei, activității și neobositelor Mele
 »stăruințe, de a mijloci, de a ajunge,
 »ca noua stare politică a României să
 »primască o consecrațiune europénă».

Intrând după rășboi în capitala
 Sa căpitan victorios, Carol I alérgă
 în mijlocul reprezentanților națiunii
 și le dîce în 14 Decembre 1877 :

«În anul 1866 când am pus picio-
 »rul pe pămîntul românesc, am venit

»mai întâi în mijlocul Represen-
 »tațiunii naționale, spre a spune țerii
 »că din acea zi vom împărtăși im-
 »preună sorta cea bună, ca și pe cea
 »rea. Un-spre-zece ani au trecut de
 »atunci. Multe greutăți, multe nevoi
 »am avut de învins. De șese luni, mari
 »și însemnate evenimente s'au petre-
 »cut. Locul Meu în asemenea impre-
 »jurări era în fruntea oștei, care apăra
 »moșia românească, onorea și neatâr-
 »narea ei. Țera scie cum armata și-a
 »făcut datoria, cum ea a realizat spe-
 »ranțele puse într'însa, justificând și
 »nestrămutata Mea încredere. Sciū și
 »am simțit că țera a fost într'un cu-
 »get unită cu Mine în toate grelele im-
 »prejurări prin cari am trecut și că
 »ea a tresăltat de bucurie la audirea
 »îsbândelor armatei noastre. Sunt min-
 »dru că am fost în capul ei pe când
 »și-a versat sângele pentru indepen-
 »dența scumpei noastre patrii.»

In 10 Maiu 1880, Carol I resumă
 din nou rostul vieții Sale și al vieții
 poporului român :

«La 10 Maiu 1866, pentru prima
 »oră, se sigilă pactul, care a legat pen-
 »tru tot deauna destinele Mele cu
 »acastă țeră.

«La 10 Maiu 1877, un puternic și
 »bărbătesc frământă facu să tresară pe

»toți Români! de la o margine la alta.
 »Ei se grupară împrejurul Meu, strigându-mi:—Trage strămoșesca spadă
 »și reînvie dăilele de glorie și de fericire ale Românilor! Fă țera independentă!

»Am mers vesel și plin de încredere, căci sciam că am în urma Mea
 »un popor întreg. Și ast-fel astăzi,
 »10 Mai 1880, serbăm voioși aniversarea neamănării României ca țară
 »liberă și suverană, recunoscută de toate Statele

»Acum că, prin energia și silințele noastre, ne-am reluat locul ce ni se cuvenia, o îndoită și nu mai puțin nobilă sarcină se impune veșniciei noastre patriotice: aceea de a consolida prin muncă, prin unitate, prin abnegațiune, ceea ce brațul vitez al ostașilor noștri, ceea ce mintea, prudența cumpănită a tuturor bărbaților, cari au condus trebile publice, au dobândit pentru scumpa noastră patrie. Ast-fel se va dovedi și mai bine că țera acesta, tot atât de virilă și de perseverentă în pace ca și în război, este un element de ordine și de progres la locul ce Providența i-a însemnat.»

Când poporul român îi oferi Coroana Regală, Carol I Rege arată faptele desăvârșite până atunci și sor-

gintea lor neseacă, asigurătoare pentru viitor, în cuvîntarea sa din 10 Maiu 1881 :

«Serbarea de astăzi consacră o epocă
 »de cinci-spre-dece ani, plină de lupte
 »grele, de fapte mari. Sub puternicul
 »scut al Constituţiunii, România a
 »crescut, s'a dezvoltat, s'a întărit. Stă-
 »ruinţa naţiunii, vitejia armatei şi cre-
 »dinta care am avut-o în bărbăţia po-
 »porului, au împlinit dorinţele noastre
 »cele mai ardînde prin proclamarea
 »Regatului, care este garanţia cea mai
 »sigură pentru viitor. Primesc dar cu
 »mîndrie, ca simbol al independen-
 »ţei şi al tăriei României, această co-
 »rônă, tăiată diatr'un tun stropit cu
 »sângele vitejilor noştri, sfinţită de
 »biserica. Ea va fi păstrată ca o co-
 »môră preţioasă, amintind momen-
 »tele grele şi timpurile glorioase ce am
 »străbătut împreună ; ea va arăta ge-
 »neraţiunilor viitoare voinicia Româ-
 »nilor din est-timp şi unirea care a
 »domnit între Ţeră şi Domn. Pentru
 »Regina şi pentru Mine însă, corôna
 »cea mai frumoasă este şi rămîne dra-
 »gostea şi încrederea poporului, pen-
 »tru care n'avem decât un gând :
 »mărirea şi fericirea lui.

• «Să ne unim dar în faţa acestor sté-
 »guri, cari au strălucit pe câmpul de

»onore, în fața acestei corone, em-
 »blemă a Regatului, împrejurul căreia
 »națiunea stringă-se ca oșteni în-
 »prejurul drapelului, în fața acestei
 »mărețe manifestățiuni, pentru care
 »țera întrégă a alergat în capitală spre
 »a fi martoră acestel dăle fericite; să
 »ne unim în strigarea scumpă inimî-
 »lor năstre și care va găsi un răs-
 »net puternic în acest loc sfințit prin
 »proclamarea celor mai însemnate
 »acte : Să trăiască iubita năstră Ro-
 »mânia, astădă încoronată prin vir-
 »tutăle sale civice și militare !»

În 10 Maiu 1884, Regele resumă din
 nouă începuturile Domniei Sale, reamintesce faptele și trage conclusioni :

«Astădă sunt opt-spre dece ani îm-
 »pliniți, de când o mărinimă să na-
 »țiune Mi-a încredințat destinele sale.

«Fără a-Mi ascunde marile răspun-
 »deri, cară, încă fărte tiner și fără
 »experiență, luasem asupra Mea, am
 »venit în mijlocul vostru, atras prin
 »o datorie sacră, prin o misiune fru-
 »mă să, și cu hotărirea neștrămutată
 »a dobândi pentru România neatâr-
 »rea sa.

«De atunci am întâmpinat împreună
 »multe greutăți, am trecut prin grele
 »încercări, împărțășind cu poporul
 »căsuri bune și rele; însă, cu răb-

»dare și prin o înțelegere completă,
 »neturburată nici un moment, între
 »națiune și Tron, am ajuns a înde-
 »deplini fapte, cari acum opt-spre-
 »dece ani erau privite numai ca nisce
 »dulci visuri.

»Rog pe A-Tot-Puternicul ca țera
 »să străbată de acum înainte o lungă
 »cale de liniște și de prosperitate,
 »spre a pute întemeia și desvolta
 »ceea ce am câștigat prin muncă și
 »înțelepciune, cugelând cu toții numai
 »la fericirea scumpei noastre patrii.»

Când se împliniau douăzeci de ani
 de Domnie, Carol I spuse, în 10 Maiu
 1886, înaintea poporului Său, cuge-
 tarea cea mai intimă a Sa despre Sine
 însuși :

»Privesc astăzi spre o Domnie de
 »douăzeci de ani — o clipă în viața
 »unui popor — o vreme îndelungată în
 »viața unui om. Tinăr și plin de nă-
 »dejde, dar fără experiență, am pus
 »piciorul pe pământul românesc, și
 »am luat atunci o grea sarcină asupra
 »Mea. Numai credința în Dumnezeu
 »și în viitorul României M'au sprijî-
 »nit în toate împrejurările. Cu anii s'a
 »mărit nădejdea, experiența nu s'a
 »micșorat, sarcina Mi a devenit scum-
 »pă și viața Mea este de apururea în-
 »chinată iubitei noastre Români.»

Când s'aũ împlinit două-zeci și cinci de ani de Domnie, Carol I așternu, în cuvîntarea Sa din 10 Maiu 1891, tabloul acestei Domnii :

«Neprețuit este pentru Mine că ce-
»rul Mi-a dăruit fericirea și tăria, de
»a conduce un pătrar de secol, fără
»sguduire, prin vremuri adese ori fur-
»tunoase, destinele națiunii, încredin-
»țate Mie prin libera sa voință.

«În traiul omenesc, acest șir de
»ani, plin de lupte, griji și grele în-
»cercări, este îndelungat ; în istorie
»însă, el se înfrățese ca o clipă.

«Din acest scurt timp totuși, do-
»resc ca un răsănit să străbată vii-
»torul și să încălzească inimile urma-
»șilor noștri, pomenind cum eram în
»trecut și cât drum și câte jertfe s'aũ
»făcut ca să ajungem acolo unde ne
»găsim astăzi.

«Prin alegerea Mea, România a con-
»sfințit una din dorințele ei, rostite
»în epoca redeșteptării sale națio-
»nale, punend ast-fel cheia boltei
»unei opere urmărite cu neadormire
»și sprijinite pe o adincă convingere,
»care singură pôte să ducă la is-
»bândă.

«Era dar o sfintă datorie pentru
»Mine de a răspunde la chemarea
»unui popor, care-și dovedise destoi-

»nicia în învingerea greutăților și în
 »înfruntarea tuturor primejdiilor pen-
 »tru păstrarea moșiei strămoșesci și
 »predobândirea neatârării sale. Gla-
 »sul vitezei națiunii române a răsunat
 »în sufletul Meu; îndemnat de virtu-
 »țile sale bărbătesci, Mi-am părăsit
 »familia, am lăsat legăturile Mele din
 »trecut și am alergat în mijlocul aces-
 »tei familii mari, care M'a primit cu
 »brațele deschise, ca o chezășie a vii-
 »torului său.

»În îndeplinirea sarcinei ce am luat,
 »am adus o inimă caldă și voința ho-
 »tărâtă de a Mi închina toate puterile
 »fericirii României, având o singură
 »ambitiune, aceea ca numele Meu să
 »fie înscris alături cu acele ale fiilor
 »prea iubiți ai patriei. Tânăr și fără
 »experiență m'am pus la lucru; am
 »îmbrățișat cu ardore aspirațiunile
 »țerei; în desele Mele călătorii prin
 »toate județele, am studiat traiul și
 »obiceiurile poporului, i-am cercetat
 »nevoile și dorințele, spre a pute
 »rast-fel împlini cu conștiință datoria
 »Mea către el. Două lucruri, de la în-
 »ceputul Domniei Mele, am urmărit
 »mai cu seamă cu neîntreruptă stăru-
 »ință, simțind că ele vor fi cele mai
 »puternice pârghii ale dezvoltării nős-
 »tre sociale. Aceste două lucruri sunt:
 »armata și drumul de fer — cea din-

»tăiū ca o adevărată școală națională
 »și ca mijlocul cel mai sigur pentru
 »întemeierea țerii ca Stat de sine stă-
 »tător, — cel-lalt ca o uneltă dintre
 »cele mai bune spre a deschide is-
 »vôrele bogățiilor noastre.

»Cu adîncă satisfacțiune pot con-
 »stata astăzi că aceste două puter-
 »nice elemente de tărie au alcătuit
 »statornica temelie a dezvoltării nôs-
 »tre politice și economice.

»Când privim trecutul de acum
 »două decî și cinci de ani, ne putem
 »făli de progresele și de avîntul ne-
 »așteptat al tuturor ramurilor activi-
 »tății publice, avînt care astăzi nu
 »mai pôte fi oprit. Dar nimic n'as fi
 »putut face fără încrederea națiunii
 »și fără sprijinul însemnaților bărbați,
 »cari M'au încunjurat cu credință și
 »au lucrat fără preget la ridicarea
 »acestei opere mărețe, care a dat ge-
 »nerațiunii de față o patrie liberă,
 »iar generațiunilor viitoare o zestre bo-
 »gată, ce sunt sigur că vor sci a o
 »păstra și a o mări.

»România modernă este făcută de
 »Românî. Este o fericire și o mîn-
 »drie pentru Mine că M'am aflat în
 »fruntea ei tocmai în césul reînvierii
 »sale, când ideile sădite de cei bē-
 »trăni cu atita rivnă patriotică au dat
 »rôdele lor.

»Serbăm dar astăzi nu numai o

»Domnie de două-deci și cinci de ani,
»ci mai mult: întocmirea unei țări
»unite, de sine stătătoare, într'un trai-
»nic Regat.»

Ca să se vedescă cât de adânc a pătruns Regele Carol în viața poporului român și în dezvoltarea Statului, nu avem decât să amintim cum El caracteriza, în 28 Novembre 1884, în stilul lapidar al adevăratului istoric, ceea ce au fost pentru Români luptele dimprejurul Plevnei :

»Plevna, acest mormint al numero-
»șilor noștri viteji, a devenit o luci-
»tore rață de lumină, care a încălzit
»sămânțul patriotic, a reînviat vir-
»tuțile războinice, a întărit și înălțat
»pe poporul român.»

Nu numai în cuvântările Sale la oca-
siuni ce se reînnoiau în fie care an,
se constată rostul neschimbat al cu-
getărilor și faptelor Regelui Carol, ci
și în cuvintele prin cari El, în mo-
mente decisive, arată poporului cari
îi sunt datoriile și apreciază mai în
urmă cum ele au fost îndeplinite. Ast-
fel în 27 August 1877, când ducea po-
porul român spre a fi din nou bote-
zat în foc de reînviere și de regene-
rare El dicea armatei :

»Reincepem astăzi luptele glorioase
»ale străbunilor, alături cu număró-

»sele și bravele armate ale uneia din
 »cele dintâi Puteri din lume. Ar-
 »mata română, deși mică, se va dis-
 »tinge, sunt sigur, prin bravura și dis-
 »ciplina ei. Ea va reda ast-fel Româ-
 »niei rangul ce a avut altă dată și
 »care i se cuvine între națiunile eu-
 »ropene. Faceți să falfăe din nou cu
 »glorie drapelul românesc pe câmpul
 »de bătaie, unde strămoșii voștri au
 »fost secolii întregi apărătorii legii și
 »ai libertății.»

Iar când armata se înlorcea, în 2
 Decembre, încununată de lauri unei
 glorii neperitoare, el adresa soldaților
 următoarele cuvinte inimose:

«Străduințele voastre, nobilele și eroi-
 »cele suferințe ce ați îndurat, sacri-
 »ficiile generoase ce ați făcut cu sân-
 »gele și cu viața voastră, toate aceste
 »au fost răsplătite și încununate în
 »ziua în care îngrozitoarea Plevnă a
 »căzut înaintea vitejiei voastre, în
 »ziua în care cea mai frumoasă oște
 »a Sultanului, cel mai ilustru și brav
 »general al său, Osman biruitorul, au
 »fost biruiți și au depus armele în-
 »aintea voastră și a fraților voștri de
 »glorie, soldații Maiestății Sale Impē-
 »ratului Rusiei. Povestea faptelor mă-
 »rețe ale trecutului, voi ați îmbogă-

»tit-o cu povestea faptelor nu mai pu-
 »țin mari ce ați săvârșit, și cartea vé-
 »curilor va păstra, pe neștersele ei foi,
 »numele acestor fapte alături de nu-
 »mele vostru.»

Dar și munca pacinică, care înalță
 și întărește este prețuită de Carol I
 și legată de propășirea generală a po-
 porului. În 14 Octombrie 1881, El di-
 cea la Focșani :

«Celebrăm astăzi o îndoită serbare :
 »deschiderea unei linii de o mare în-
 »semnătate economică și strategică și
 »inaugurarea întâiului drum de fer
 »conceput, condus și isprăvit prin noi
 »înșine. Salut cu mândrie și bucurie
 »această lucrare românească. Multu-
 »mesc tuturor acelorora, cari au con-
 »tribuit la această frumoasă isbândă.

«Sunt 22 ani, când Comisiunea cen-
 »trală puse la Focșani întâia sămînță
 »pentru unire, nu s'a gândit că, în
 »un timp așa de scurt, un Stat puter-
 »nic ar răsări, că un Regat ar înflori,
 »care va străluci departe peste hota-
 »rele țerii prin virtuțile sale politice
 »și militare, prin progresele sale eco-
 »nomice.

«Sunt 12 ani, când întâiul car de
 »foc străbătu câmpiile frumoase, hol-
 »dele bogate ale României, nu se pre-
 »vedea că, în timp așa de scurt, vom

»lucra și exploata singuri, prin pro-
 »priele noastre mijloce, drumurile de
 »fer, că vom fi deplin stăpâni ai aces-
 »tei mari artere a civilizațiunii, care
 »a dat un avânt neașteptat vieții nös-
 »tre comerciale. Iată succese strălu-
 »cite, progrese însemnate, dobândite
 »prin noi înșine.

«Da! Prin noi înșine! Aceste min-
 »dre cuvinte, care împodobesc Coróna
 »României, trebuie să fie săpate în
 »inima fie-cărui Român. Trebuie ca
 »ele să fie călăuza noastră, fiind-că
 »ele ne vor da tărie în a învinge toate
 »greutățile, ele ne vor da încredere
 »în viitor.»

Când Regele așeză lângă Sine pe
 Moștenitorul Tronului, cu adîncă cu-
 getare El îl aduce în sinul Acade-
 mieii în 26 Martie 1890 și expune în
 câte va cuvinte situațiunea amîndu-
 rora :

«În fie care an, Regina și Eu ve-
 »nim cu o reinnoită și vie mulțumire
 »în mijlocul Academiei, unde aflăm
 »tot-deauna o primire așa de căldu-
 »rösă. De astă dată, mulțumirea Mea
 »e cu atât mai mare, că introduc în
 »sinul Academiei pe iubitul Meu ne-
 »pot, pe Moștenitorul Tronului.

«Învățînd de timpuriu frumoșa
 »limbă românească și prețuind de pe
 »acum istoria națională, atât de bo-

»gată în evenimente mari și glorioase,
 »el scie prețui dezvoltarea și propăși-
 »rea Statului românesc, faptele însem-
 »nate ale trecutului, renașterea popo-
 »rului nostru. Având acum pe Moș-
 »tenitorul Meu lângă Mine, voiû deș-
 »tepta și voiû încălzi neconținut în
 »inima sa simțământul datoriei către
 »țără și al iubirii de patrie, pentru ca
 »la timpul său să pôtă ocupa cu vred-
 »nicie locul înalt, de unde e chemat
 »să fie un apărător convins al insti-
 »tuțiunilor țării, un sprijinitor plin
 »de râvnă și înfocat al limbei și al
 »literaturii românești, pe care am
 »îmbrățișat-o cu alăta statornicie și
 »dragoste din ziua când numele Meu
 »a fost înscris în fruntea Academiei.

«Acastă onoare o pot răsplăti numai
 »prin o voință hotărâtă de a face ce
 »este în puterea Mea, ocrotind știin-
 »țele și împodobind istoria națională
 »prin fapte rodnice ale nămului ro-
 »mânesc.»

Strîns unit cu țără și poporul, pre-
 cum rare-ori se întîmplă, fie-care pas
 al Regelui Carol este făcut cu privire
 către legămîntul cu țără și cu popo-
 rul. Ast-fel, când inaugurează Caste-
 lul Peleş, în 25 Septembre 1883, El
 dice :

«Am clădit acest Castel ca un semn
 »trainic că Dinastia, alésă liber de

»națiune, este adînc înrădăcinată în
 »astă frumoasă țară și că resplătim
 »dragostea poporului nostru cu în-
 »crederea nemărginită, care avem în
 »viitorul scumpei noastre patrii. Im-
 »plinesc dar o datorie sacră, o vie
 »dorință, ridicând cu vin românesc,
 »în această Casă a noastră, cel întâi
 »pahar în onorul și pentru fericirea
 »României.»

Putem dar repeti și astăzi cu-
 vintele rostite în 1880 în Senatul
 României :

»Mari sunt progresele făcute de țară
 »de când Carol I s'a suit pe Tronul
 »României. Mari și grave au fost și
 »evenimentele, ce au trecut peste noi.
 »Tote însă dovedesc că națiunea nu
 »putea face în 1866 o alegere mai no-
 »rocă a Suveranului ei. Noi o scim
 »și o simțim. E momentul ca să o
 »spunem, ca și în afară să se scie că
 »recunoscem acesta pe deplin.

»Respectul legilor este basa exis-
 »tenței și a viitorului unui Stat, fun-
 »damentul dezvoltării sănătoase a
 »unei națiuni. Toți cetățenii consciin-
 »țioși și cari știu a se pune de-asu-
 »pra fluctuațiunilor de partid trebuie
 »să declare că Constituțiunea, legea
 »fundamentală, are în Carol I întâiul,

»cel mai energic și cel mai virtuos
 »sustținător și apărător. El arată aci
 »tuturor, din înălțimea Tronului, ca-
 »lea de urmat.

»A-și devota viața binelui public
 »este o întreprindere pe cât de fru-
 »măsă pe atât de grea. Indătinat, se
 »gândesc omenii numai la onorurile
 »și plăcerile acestei misiuni, nu și la
 »marile îndatoriri ce sunt legate de
 »ea. Cu cât mai sus stă un bărbat de
 »Stat în pozițiunea și influența sa, cu
 »atât mai grea este îndeplinirea ce-
 »rințelor ce i se adresează lui din
 »tote părțile. Suveranului unei țări
 »însă i se cere o muncă constantă,
 »egală, fără repaos. Bărbații politici
 »își pot acorda repaosuri temporale;
 »Suveranul se odihnesce de munca
 »ce și-a impus, numai când se co-
 »bără în mormânt.

»Toți cari au avut ocasiunea a lu-
 »cra cu Domnitorul său a urmărit tra-
 »diul Său, știu că ziua întregă și toate
 »zilele anului sunt întrebuințate de
 »Dănsul în mod constant și exclu-
 »siv la afacerile de Stat. Cunoștința
 »Sa de omenii și de lucruri, cuge-
 »tarea Sa continuă și ocuparea Sa
 »minuțioasă cu interesele și afacerile
 »țării, studiile Sale asupra istoriei și
 »politiceii generale și speciale a Sta-
 »telor : iată plăcerile lui Carol I. Se

»póte dice în adevăr despre Dnsul
 »că El Se consideră, ca și I'rideric,
 »străbunul Său cel mare, ca : *inldiul*
 »*servitor al Statului*, precum El este
 »întâiul cetățen în îndeplinirea consci-
 »ințioasă și prevădătoare a înaltelor
 »Sale datorii. Acesta a și creat lui
 »Carol I în afară de țără o pozițiune
 »atât de respectată, în cât nu numai
 »că ea e recunoscută de bărbații în-
 »semnați ai Europei, dar a și produs
 »pentru țără fructele sale. Putem și
 »trebue să mărturisim, că dacă în ul-
 »timul război România a putut pluti
 »de-asupra marilor dificultăți de cari
 »eram încunjuțați, păstrând guvernul
 »național și libertățile publice, acesta
 »o datorim lui Carol I. Numai lui
 »Carol I și nici unui altuia putea Impē-
 »ratul Alexandru al Rusiei să incre-
 »dinteze unul din comandamentele
 »cele mari ale propriei sale armate,
 »și numai ast-fel s'a făcut putincioasă
 »separațiunea armatei românesce de
 »armata rusescă și, prin urmare, și
 »succesele ei personale, bine accen-
 »tuate și certe, astăzi necontestabile
 »și necontestate. Numai sub condu-
 »cerea lui Carol I am putut ajunge cu
 »o așa mare repediciune la țelul do-
 »rințelor noastre, la independența Ro-
 »mâniei, la stima și încrederea ce are
 »Europa în patria noastră.

«Dacă ne uităm la viața privată a
»Domnitorului, ea poate servi tuturor
»de exemplu strălucitor. Moralitatea
»și religiozitatea, munca și seriozitatea
»domnesc în palat—și acesta este un
»mare lucru pentru țară și pentru
»popor.»

*

Când se apropia împlinirea a douăzeci și cinci de ani de Domnie a Regelui Carol, Academia a crezut de a sa datorie a înfățișa poporului român șirul faptelor desăvârșite în acest timp.

În 27 Martie 1890, Academia luă decisiunea ca, pentru a sărbători jubileul de 25 ani al Domniei Regelui Carol, să presinte *in corpore* Maiestatei Sale Regelui o edițiune de lux a cuvântărilor, pe cari Maiestatea Sa le-a ținut în diferite ocașii.

Pentru ca această decisiune să fie pe deplin realizată, cuvântările Regelui trebuiau aduse în legătura lor firească cu însăși viața Statului, cu actele publice cele mai importante și cu faptele cari au înălțat patria și Suvăranul. Lucrarea numai atunci putea fi de un folos real, când devenia un drumar complet de orientare în bogata Domnie a Regelui Carol. Pentru a o desăvârși astfel, trebuia ca

cine-va să i se consacre deplin și întreg pentru cât-va timp. D-l Eugen Brote a luat asupra sa această sarcină și a realizat cu prisos decisiunea Academiei. Lucrarea cuprinde cei trei-deci și unul de ani ai Domniei Regelui Carol, începând cu 1866 și terminând cu 1897.

Națiunea va prețui marea ei valoare și folosul ei însemnat.

10 Maiu 1897

